

viết như bên bè mặt trời ngót ngẹt ngời quán bên đường.

Xóm Cồn, nhúng ngày cuối đông trời se lạnh vì gió mùa dai dẳng dầm dề, gọi cho hồn ngời xa
xỉ, thêm u hoài thướt tha, nhất là lúc cô đi trong mưa lạnh, đẫm đẫm tiếng hát nức lòng
lạnh nhè nhẹ mát, mà khóc cho đời.

Trong buổi, chỉ có rượu mới làm cho ngời ta quên hết, cho nên trách sao nhúng Nguyễn
Công Trứ, Cao Bá Quát, Nguyễn Khuyên, Chu Mạnh Trinh, Đỗ Trọng Khuê, Trần Đa, Nguyễn Bá
Trúc, Vũ Hoàng Chương... không ai là không mặt lặn qua cồn say mà ngây ngất:

“Đốt say đốt cũng lần quay

Trời say, mặt cũng đỏ gay ai cỡi?”

Xưa nay thời nào cũng có dân nhỏ, dẫu cho tiền bạc lúc vui lúc dèy và khi cồn mê đã trôi bèo,
thì dân nhỏ đâu còn ai cồn biết thời thành phố nã hời, mà chỉ còn ngót ngẹt cồn ly rượu c.
Thuở còn làm lính, nhúng ngày sắp xuân có dịp dăng quân trên các thôn làng sông nước Hố
Giang, là lúc đẫm thướt tha mùi hương lúa mới, các món ngon vật lạ của ruộng đồng, trong
đó có dưa cà và nhấm nháp đồ Gò Đen nổi tiếng, mà Phan Thiệt quê tôi không có. Còn nói thời
ăn nhỏ, không đâu sánh bằng Sài Gòn vì món gì cũng có, kể cả món ăn Bắc truyền thống, thời
tiệm cơm bà Cỏ Đồi, nằm trên mặt căn gác cheo leo, trong hẻm Nguyễn Huệ. Khu này cũng là
trung tâm của phố, bún, miến đặc biệt là món xôi chân gà, tuy nấu theo lối Bắc nhưng có rắc
thêm ruốc và và mỡ y miến ngậy chắt chắt, ăn no luôn ngày.

Có mặt điếm đặc biệt, dù là trước hay sau tháng 5-1975, ở miền Nam từ bên này sông Bến Hải
vào tới Cà Mau, Rạch Giá, Hà Tiên... các dân chài bèo nhều bèo xỉ không môn mời cho lắm với
món “Nai Đong Quê”. Nói chung dân nhỏ ở Miền Trung sành điệu các món gỏi cá, tời gỏi khô,
gỏi ghém, gỏi trùn, gỏi chum nước mắm, gỏi chan nước lèo... cho tới gỏi sanh cơm bằng đồ các
loại cá sông, biển. Trong lúc đó dân nhỏ ở Miền Nam thích các món rún, chuốt đồng, cá sông,
chả, chim, rùa... món nào cũng đặc đáo. Ở Cồn Thốt khi VC vào, họ rủ nhau đi nhậu, món
trước tiên nhậu tới là Bánh Cống, tới các quán nhỏ bình dân, trước chỉ ngay chèo đèn ba ngọn.
Còn gì ngon cho bằng đồ đặc ngời trứ danh bánh bắc khói nóng hời, gói với rau sống chum nước

mám giát chanh đáng, thêm các i tráng đá và đáa cay báng đá, ráu thuác hay bia lánh. Ở đây còn nái tiáng vái món “ Láu vát náu cháo “, ăn kèm vái các loái rau muáng, cái xanh, tàu ô, củ náu và mát đáa tàu há chiên vàng, bên trong có mì sái bún tàu. Ngoài ra còn ế há nhiáu món khác nhá sán heo hám sá, mám tép, hát vát lán, các và thát tráu luác má, rán, chuát, cách, chim. Sau khi “ bác “ tá Bác vào, Cán Thá mái mác lên mát vài quán lá bên đáng, ở Lá 20, bán xe nhá, chuyên bán “ Nai Đòng Quê “ vái mát đáa thát luác, kèm rau, chá giá 8000 tián Há.

Sài Gòn giá đây cái gì cũng có, nhát là món ráu, tá vang Đà Lát, bia Bán Thành, đá quác nái, cho tái các loái ráu Tây, Tàu, Nga, Nhát, Úc, Má.. thá nào uáng vào cũng sái bát máp. Sài Gòn ngày nay thánh nhát là giái văn nhán nghá sĩ, ngày đêm ngái đáy trong các quán nháu mang tên Đát Pháng Nam, Phá Hoài, Hoài Phá, Tráng Đáng, Đát Sát và đác biát là Trung tâm Tao Đàn, luôn ráng cáa đón bát cái, đá sán sàng đáa há lên thi đàn, văn bút, náu cháu bá tián mua đá 6 chai bia ngoái. Sài Gòn còn đác biát vái nháng nhà kho kháng lá, nám ở khu xóm chùa, chuyên gom nháng vá chai các loái ráu ngoái quác nái tiáng, đá làm ráu giá, dám bán vào dáp Tát. Sài Gòn là thiên đáng há giái, khi ráng chiáu đã khuát sau nháng nhà cao cáa ráng, cũng là lúc cán bá, công an, tá bán đá và mát sá Viát kiáu đái đái vá ná c ‘ trá thù dân tác, bá tá vinh qui, khoe vàng khoe chá.. ’, sau mát ngày vát máu đáng bào gom tián, đá bác vào cái ăn nháu trong các hàng quán bia bát sang tráng, đá ăn nháng món ngon mà mái đái không há tìm tháy tái đát Bác, náu mián Nam không mát. Đó là chuát đáng ngá vá chiên, tôm say, bò náng tiêu xanh, , đông náng mái, đông lát da chiên giòn, hào sáng chám bù tác, ghá luác, nghêu háp bia, các háng, sá huyát, các nháy náng, cua rang me hay muái.. Sau khi gán tái bán, trác khi trá vá nhà hay khách sán đá háng lác, giái tráng giá ngày nay, không quên ghé ‘ đáng bia đác ‘ nám trên bán Hàm Tá, Chá Lán, đá uáng bia lánh và nhám nhi thá táy bò ninh thuác Bác, đát cán. Sài Gòn càng vá khuya càng táp náp, nhát là khu vác Âu Cá-Lác Long Quân, chuyên bán các món đái bá nhá gà ác, vát, ngáu bín, táy bò, bá câu tiám thuác Bác.. cùng vái các món chè trắng miáng nhá sâm, tráng cút, tôm lái thá nào cũng cáng đáng, bá thán, khián cho nháng ngá i giàu trá mái không già nhá ‘ bác há ‘ nhá đác tiám hóa chát vào xác khô háng ngày nên không nghe tháy mùi thái hôi cáa loài chán cáo há ly tinh loái chín đuôi.

Nhác tái chuyán ăn nháu ở mián Nam, không làm sao quên đác cuác di cá vĩ đái cáa háng triáu ngá i đát Bác, lánh nán VC vào Nam tìm tá do. Trong cái gia tài cáa má, có mát nhán vát lách sá đã đáng hành với há, đó là món thát chó. Nên dù bá cám cáa vào Sài Gòn Chá Lán nháng năm 1954-1955, “ Nai Đòng Quê “ ván theo chân ngá i Bác di cá, tái các khu vác đánh cá cá nháng phát trián mánh ở Gia Đánh, Há Nai, Gia Kiám.. sau đó kéo dài tái khu vác đáng Bác Hái, ngã ba ông Tá, ngã tá Báy Hián.. thái nào cũng là váng quác thát chó. Tóm lái thát nào phái có gia vá đó và sá a thích, không phái vì mê tín đá đoan, mà là tình cám cáa ká ăn nháu, đái vái cánh đái trác mát :

“ Con gà các tác lá chanh

Con lợn n n mua hành cho tôi

Con chó khóc đòng khóc ngi

Mái đi chá mua tôi đòng riêng “

1-NAI ĐÔNG QUÊ , MÓN NGON Đá Đá :

Trong Hán tá, chá cáu và khuyán đáu có nghĩa là chó nhỏ ng xét vá tá nguyên, thì chá khuyán cá hán, nên tái nay bá khuyán có tái 444 danh tá káp. Ngoài ra còn có các chá phá, hián, nhiên và yám .. chá món thát chó, cũng liên quan tái chá cáu á khuyán. Trong “ Thuyát văn giái tá “ , Háa Thán đã ghi “ Tông miáu khuyán danh, Láng-Hián, khuyán phá giá đá hián chi “ có nghĩa Hián-Láng là hai loài chó béo , dùng đá tá lá. Trong thiên khúc lá cáa Lá Ký, cũng ghi Hián là tên cáa mát loài chó dùng đá tá lá nhà thá dòng há. Nhá váy đái vái ngái Trung Hoa, ngoài trâu bò, dê lán, gà vát, chó cũng là con vát dùng đá tá lá quan tráng. Ngoài ra, chó còn đác coi nhá mát loài gia súc nuôi trong nhà đá láy thát ăn nhá Lý Thái Trân, đã ghi trong sách “ Bán tháo cáng mác “ , chia chó làm ba loái là Đán Khuyán (chó săn), Phá Khuyán (chó sáa giá nhà) và Thác Khuyán (chó thát). Theo Jacques Gernet, thì ngái Trung Hoa đã nuôi chó tá thái văn hóa Ngáng Thiáu, cách đây gán 5000 năm., đá láy thát cung cáp cho các cuác hián tá, cáa các táng láp quý tác. Trong khi đó , ngái xáa lái dùng chá Nhiên, bao gám hai chá khuyán và nhác, coi nhá mát danh tá riêng đá chá món thát chó , giáng nhá các danh tá ‘ nai đáng quê, cây còn, cáy tá, mác tán’ trong Viát ngá. Ngày nay ngái Tàu dùng danh tá káp ‘ Cáu Nhác ‘ đá chá món thát chó, cũng nhá chá ‘ Caro canis (Latin)’ hay ‘ Sva-mamsa (Sankrit)’ đáu có nghĩa là thát chó. Tóm lái qua thái gian, dù các danh tá chá ‘ thát chó ‘ trong Hán tá nhá các chá Hián, Nhiên hay Yám có bá giám nét nháng tuyát đái không bao giá bá xóa mát chá khuyán (chó). Đáu này cho tháy đáu n cáa thát chó đã in đám nét trong tâm khám cáa ngái Tàu qua bao đái, đán nay ván không thay đái sá áa thích món ngon truyán tháng.

Ai cáng biát chó là mát con vát đác nuôi trong nhà , đác ngái áa thích vì nó rát có nghĩa và trung thành vái chá. Do đó mà nhiáu ngái VN không thích ăn thát chó, nhát là nháng ngái theo Phát giáo hay thá cúng ông bà, chá không phái há mê tín đá đoan. Tuy nhiên thát cho cũngá đác mát sá ít ngái áa thích đán nái cho ráng không có mát đáng vát nào khác có thá thay thá. Nháng chá chán thát chó đái vái ngái VN, dù bát cá đáa pháng nào , cũng cháa bao giá là món ăn háng ngày trong các báa cám gia đình. á nháng làng quê theo Phát giáo, gán

Nai Đẳng Quê: Món Ngon Của Dân Nhỏ Ở Ba Miền

Tác Giả: Máng Giang

Thứ Bảy, 06 Tháng 12 Năm 2008 05:18

nhỏ cháng ai dám ăn thßt chó, riêng phß nß thì rßt sß món này. Bởi vậy khi có nháng ngßi làm nghề gißt hay mua chó, kẻ cß nháng bßm nháu chuyên xài ‘ nai đẳng quê ‘, đi qua nháng làng này, thì lập tức cß bßy chó tß đßu trên xóm dßi, rồi nhau sßa cßn inh ßi , làm náo đßng cß xóm. Trái lại có nháng xóm làng theo đßo Thiên Chúa ß miền Bắc và vùng Thanh Nghệ Tĩnh, Quảng Bình, Quảng Trị .. thì ßu làng đßu ăn thßt chó, cháng nháng hßng ngày trong gia đình, mà còn ăn tßi các hàng quán, nhßt là vào nháng dịp lễ tết và ngày giß .

Tóm lại thßt chó rßt đßc gißi ăn nháu ßa thích. Theo lại phán cßa các đßi gia, thì chó trßng, chó vàng có bß lông trßng và mßn, ăn ngon hơn hßt . Bởi vậy ngußi đßi miền nói “ nhßt bßch, nhì hoàng, tam khoang, tứ đóm ‘ . Thßng thßt chó đßc chế biến thành nhiều món nhá chß đßm, rửa sạch, xào lăn, thßt luộc ăn với rißng bánh tß, cháo, tiết canh, làm dßi.. ăn đßm với ngß ba lá, xào hßm với măng tßi. Với nháng ngßi sß món ‘ Nai đẳng quê ‘ , họ lại chế món ‘ Giß Cßy ‘ , bßng cách nßng chân giò heo cháy vàng, nßu với các đß gia vị , y nhá ngßi ta đã nßu với thßt chó thßt.

Không biết thßt chó có mùi vị nhá thß nào, mà nháng bßm nháu đã làm thß ca tụng hßt mức :

“ Sßng ß trên đßi ăn miền dßi chó,

Chßt xußng âm phß biết có hay không ?

Làm trai biết đánh tß tôm

Ưßng rßu thßt chó, ngâm nôm Thúy Kiều

Ngoài ra trong “ Nam Dßc Thßn Hißu “ cßa Đß Nhßt Thßn Y VN là Đßi Sĩ Tuß Tĩnh, đã có ghi nháng món đßc chế từ các bộ phận cßa chó nhá : CßU THßN đßc chế bßng thßn cßa loài chó vàng, có vß mßn, ăn vào thßy nóng, giúp tráng dßng ích tinh, trừ đßc chßng thßn suy, liệt dßng, lßng gßi mßm yếu vì luôn bß di tinh, phß nß mßi sinh đß không đßc dùng. Món này đßc chế biến theo đßng thßc ăn nháng cũng có thß luộc phßi khô, rồi đem tán thành bột , dùng mßi lßn từ 4-12gr. Ngoài ra còn món ‘ Hßi Cßu Hoàn “ đßc chế biến từ Thßn, Pín và Tinh Hoàn cßa loài Hßi Cßu đßc sßng ß Bắc Cßc. Các bộ phận trên đem luộc, tán khô và dùng hßng ngày

làm thuở c tráng dáng. rát đác ngái Tàu áa chuáng và gái đó là “ Ngát Náp Thú “. Trong tài liáu “ Thá vát di danh sá “ ghi ráng loài Ngát Náp giáng nhá chó, đuôi dài, lúc mát trái mác tháng nái trên mát nác, luán vá đác tính gái là hái cáu. Loài này rán nó giáng nhá xá háng có màu đá hái vàng. Trong bút ký Ván Lách Dá Hoách Thiên viát thái nhà Minh, cho biát trong vá thuở c trá liáu, chá yáu là rán hái cáu. Muán thá thuở c thát hay giá, ngái ta cho chó cái nám lần trên thuở c, náu tháy khô và chó cái bá kích thích, thì đó là thán cáa hái cáu thát. Thuở c tuy hiáu nghiám nháng nóng.

Ăn thát chó phái uáng vái các loái ráu đá, tráng hay bia, mái là đúng đáu nhát là đái vái các đái gia sành đáu, không bao giá dùng chung vái ráu whisky, mùi hay Napoleon cáa Pháp. Tá trác tái nay, thát chó cáa VN đác chá bián thành báy món cá bán là ráa mán, luác, sáo, đái, chá và nám. Sau đó thêm món giò chó làm theo kiáu giò thá nháng nguyên liáu là thát chó vái mác nhá, riáng. Ngoài ra thát cáy non không bao giá dùng đá làm ráa mán hay xáo, vì thát sángát đi nhanh chóng. Còn chó ngon và đát nhát, là loái chó cái tá sáp đáng cán, riêng chó đác là lúc nó bát đáu đi ngái các chó cái. Làm chó thui cũng phái láa loái chó có mõng to, má phánh và phái quét má kháp mình chó , trác khi đem thui. Ngoài ra Má đá náu ráa mán cũng phái chán thángáu. Thát chó ăn kèm vái bún và bánh đa. Đái vái nháng ngái iáa thích, há có thá ăn hoài không ngán dù báng đã no. Ngái iáa mián Bác VN thì gái đó là thát ráng hay há đáng báng, còn bám nháu phía Nam thì đó là ‘ Nai Đong Quê ‘, còn ngái Tàu thì nói thát chó là ‘ Háng Nhác ‘.

Nháng dù có gái báng tên gì cháng náa, thì ngái ta cháng bao giá ăn thát chó mát mình., mà phái cán có bán nháu giáng nhá tri ká, đá mà say xáa, khóc cái, tâm sá, nhát là lúc ai náy đáu ngáa ngáa say. Ăn thát chó cũng khác biát vái lái ăn cá hay các món khác. Nháng ngái nháu thát chó, tháng rát thoái mái nhát là các tá thángái hai chân bát chéo trên chiáu, đá lúc nào cũng tháy há há, tá lá ká cá lúc ném gán nháng miáng đái chó vào miáng nhai thám thám. Ăn thát chó thú nhát là lúc quên đái, coi trái báng vung, ném chuyán nhân sinh vào ráu thát, đá báa tiác có âm háng xáa xa cáa nháng chàng lác lâm tá chiáng nhá kiáu Võ Táng hay Lá Trá Thám trên Láng Sán Bác, trong truyán Tàu. Cho nên trong báa tiác, ngoài món xáo có nác phái đáng trong tô và ráa mán bày ra trên đáa, tát cá các món còn lái đáu đát trên các loái lá dong, riáng, chuái và sen. Có nhá váy thác khách mái bác mà ăn cho đúng đáu.

Còn náa, thát chó phái chám mám tám mái đúng đáu. Đác theo bá bián Bình Thuán nái nào cũng có ruác nháng táp trung nhiáu nhát , tá Phú Hải ra tái Duáng, vào tháng báy háng năm. Theo sá nhán xét cáa khách sành đáu, thì mám ruác Phan Thiát ăn ngon hán mám ruác do bà giáo Tháo á Váng Tàu và Phú Quác, tuy sá sán xuát không đác qui mô. Cũng vì váy mà háu hát các tiám bán “ Nai Đong Quê “ tái Phú Hải, Thanh Hái, Phan Thiát vào tái Xuân Lác, Gia Kiám, Há Nai, Sài Gòn.. đáu mua mám ruác Duáng (Háa Đá) đem vá pha chá thành mám tám ăn thát chó. Đác đám mám ruác á đây ngon nhá vá đáu không mán lái có mùi thám, làm cho các bám ăn hoài không chán, dù báng đã no cánh.

2-MáT VäNG THáM VäNG QUáC CHä :

Món “ Nai đàng quê “ tá xáa tái nay, gán nhá đáng trá suát mián Đäng Nam Á. Mái đáy vào năm 1982, tái Manila, thá đácáa Phi Luát Tân, có ba dân biáu quá c hái ná c này, đá đá trình mát đá luát cám giát chó công khai đá ăn thát, vái lý do phái cái thián viác đá cáu, đá láy lái uy tín đáng sa sút cáa chá đá. Lý do vào năm 1981, mát du khách Anh , đá cháp đác cám ánh lúc chó tá chuáng, đác đáa vào lò sát sinh. Tám ánh này đác đáng lên báa mát tá báo, gây sái nái án ào, làm uy tín cáa Táng tháng Marcos và vá là Imelda đáng bá cá ná c cháng đái vì tham nháng, nay càng thêm xuáng đám. . Cũng theo đá luát đáng đá trình, đòi chính phá phái phát tián 12-60 đô và tù 1 tháng, cho nháng ai thích ‘ Há Cá Tây ‘ Đác biát dân Phi cá ná c, ai cũng thích món Mác Tán, nên dù có ban hành lánh cám, chá gì thiên há cháu nghe .

Nam Hàn nám trên bán đáo Triáu Tiên vá phía đáng bác Cháu Á, giáa Nhát, Trung Cáng và Nga Sá. Đây là vùng đát đai khô cán , núi đá chiám tái 90% dián tích nháng lái có nhiáu linh đác nhá sám và nám linh chi, hián đác cám tráng, trong các trang trái ven núi thuác tánh Kanwondo. Đác biát đàn ông xá Hàn ăn to nói lán, phát âm ám ám nhá đánh lán, vang trái sáp đát. Nam Hàn lánh giá nháng háp đán vái nháng chai ráu Sochu thám ngát, lai rai vái bò náng, cá sáng, láu hái sán và món kim chi quá c hán ngày nào cũng có trong báa ăn gia đánh hay nái hàng quán bình dân hoác sang tráng á các thá tá Seoul, Pusan, Sorak San.. Món ăn cáa ngá i Hàn Quác cũng khác đái, khá đác biát vái các loái gia vá nóng, nhát là át đá cháng lái cái lánh mùa đáng.. á đây ngá i ta còn ăn thát cá voi, có mùi tanh kháng khiáp vì toàn má. Lái có nháng món Sunde báng lòng bò trán gia vá náng ăn kèm vái Buchu, món rau trán lá há tái vái át.

Nháng “ Nai Đáng Quê “ ván là đái gia sá mát trong thác đán cáa ngá i Cao Ly. Bái váy vào ngày 25-5-1999, đá có cuác biáu tình trác trá sá Đáng Quác Đái , đái láp chính quyán á thá đá Hán Thành, chung qui cũng vì thát chó. Trong lúc đó bên trong Quác Hái Nam Hàn đáng tháo luán , nên hay không ‘ Đá cáu ‘ , trong thái gian ná c này cùng vái Nhát, đáng tá chác giái tức cáu thá giái năm 2002. Rát các cá hai phe đái láp và đáng ý, đáu không muán đá cáp tái cái sá giát chó là man di đái vái ngá i ngoái quá c. Trái lái còn háp thác hóa ngành buôn bán chó, vì đó là truyán tháng ăn uáng lâu đái cáa đát ná c này.

á xá sá sám Cao Ly, “ Nai Đáng Quê “ đác coi nhá là nguán cung cáp chính , láng protein đái dào , đá thay thá thát bò rát khan hiám và mác má , mà chá có giái giàu có mái vái tái. Theo á cát tính, háng năm chá riêng Nam Hàn đá tiêu thá tái vài chác tán thát cáy, nhát là vào mùa hè nóng nác, ngá i ta lái càng há nhiáu cá tây, đá náu món súp , ăn vào váa giái nhiát váa tăng

Cáng chät bä và cáng däng trắng thän cho các đäng râu mä. Ở đây chó đäc nuôi trong chuäng nhä gà heo và hä thät bäng cách cät hai chân sau cäa chó treo lên cao. Sau đó dùng cây đánh khäp thân chó đä thät đäc mäm, tiêu mä ăn vào mau tiêu hóa.

Vùng Yanbian trong tänh Liêu Ninh, thuäc Män Châu, bä Trung Cäng chiäm, giáp giäi Bäc Hàn, nên dân sä đäa phäng phân näa là ngäi Triäu Tiên. Vì väy các cäa hàng “ Mäc Tän “ mäc lên nhä näm, gän nhä chä nào cũng có. Trong lúc đó dân Tàu chính cäng läi khoäi khäu món chó ninh väi näc xät cay. Vùng Muang Sakon Nakkon ở đông bäc Thái Lan, giáp giäi väi tänh Vân Nam, häng tháng dân đäa phäng hä tä 20.000 - 30.000 chó đä loäi.

ở VN , ngay tä thäi Pháp thuäc, có mät sä đäng bào miän Bäc và các tänh Thanh Nghä Tänh, vào làm phu täi các đän đän cao su, cà phê và trà ở cao nguyên và miän đông Nam phän, nên “ Nai Đong Quê “ cũng theo chân khách lä hành. Nhäng phäi đäi täi năm 1954, nhäng ngäi Bäc di cä lánh nän vào Nam, đã mang theo trong hành trang viän xä, cái häi häng cäa món mäc tän, täi nhäng vùng đät mäi bên này sông Bän Häi vào tän mũi Cà Mau. Täi Sài Gòn, thä đô cäa VNCH lúc đó do Nguyän Phú Häi tay lại làm Đô träng, nên ban lãnh länh cäm bán thät chó khắp vùng Sài Gòn-Chä Län. Do đó väng quäc thät chó mäi có cä häi bänh träng mänh mä Gia Đänh, cũng nhä các vùng phä cän có nhiäu träi di cä ở Hä Nai (Biên Hòa), Gia Kiäm (Long Khánh)., hàng näi hàng, phä chó kéo dài häng cây sä

Räi quân viän chinh Pháp xuäng tàu vä näc, thät chó cũng tän nhanh tän mänh tän mät cách qui mô và bä thä, tä ngoäi ô vào đô thành, khäi hành tä con đäng Bäc Häi chäy suät täi ngä tä Bäy Hiän và nhä täm ăn däu, cä phân nhánh chäng chät, täi các khu nào có mäy ông nhà báo gäc Bäc mê đã cäu, rä rê tä häi quanh ‘ cäu yän ‘, ăn uäng no say sau đó vä sáng täo các mäc ‘ chó tông xe, xe cán chó ‘.Cũng tä đó, Sài Gòn täi đäu cũng thäy chó, bät đäu tä 10 giä sáng, thät chó đäc bày bán khäp các ngõ ngách xóm trong ra täi hai bên räa đäng Lê văn Duyät. Ngäi ta ăn thät chó trong quán väi bàn ghä hän häi hay chä cän mät tä báo träi đäu đó làm mäm, thì các dân chäi cäu ba cäng đã có mät cuäc vui hä häng täng.

Đäi väi các đäi gia trong ngành cäu, phäi tìm mua cho đäc thät täi bày bán ê chä khäp chä Ông Tä, thäi thì đä thä, tä thä, khäu đuôi, sän, lòng.. nhäng không bao giä tìm thäy món ‘ cäu pín ‘ vô cùng quý báu, näu chäng là chä quen biät đã đät träc. Cũng täi väng quäc chó này, hình nhä chä nào cũng ngäi đäc mùi vä chó kinh niên chät ngät, bäc mùi thäm phäc, mà mät nhà thä näi täng cäa Sài Gòn năm xäa, đã viät :

“ Đäc đäp cä xa đäu Bäy Hiän

Tây ká yên há a tái đình tián

Đáng lai đã cánhân hà tái

Phong cánh y hiá tá khá niên .

Nghĩa là mát mình đáp xe tái Báy Hián, tá các háa lò tráóc cáa tiám thát chó, mùi cá tây náng bác thám ngào ngát, cánh vát ván y chang nhá thuá nào nháng bán tri âm cùng ta táng đá cáu, nay cháng biát đã phiêu bát vá đâu ? .

Ngoài ra quanh khu vác ngá báy,các đáng Lý Thái Tá, Phan Thanh Gián, khu Xóm Mái Gò Váp, phía bên kia cáu Thá Nghè ngoài xa lá.. cũng đáy quán thát chó và đã tán tái tá đó đán giá, trên các bàn nháu cáa máy anh chị Hai Sài Gòn, dù dân chái đá hián nay đang rá lên các trào láu háng thá các món ăn sang tráng nhá cá điều háng, hào sáng, nghêu luác, cua rang, cánh y náng.. cùng các món táy bò ninh thuác Bác.

Trên đát Bác, ngay tá tháp niên 30, các dân chái Hà Nái, Hái Phòng, Nam Đánh.. đã thoái mái cám nguyên đùi chó mà gám rái tu vào cáng cáng bát đá, nhá kiáu sá há mang Lá Trí Thâm trong Tháy Há truyán hay bang chá cái bang Kiáu Phong cáa tác giá Kim Dung. Dáo đó kháp cá đô đáng nhá chá mái có dám ba hàng thát chó, cá các phá Hàng Lác, Hàng Đáng, Hàng Hám, Cáng Chéo.. khách tái toàn đác ráa, vì các trang tiáu thá mánh phá đài các cáa Hà Thành, đáng nói tái ăn, mà chá cán ngó hay ngái mùi chó, nhiáu ngái đã phát nái da gà hay nôn oá tái mát xanh. Nói chung thát chó thái đó mái phát trián mánh cá bên trong nháng lũy tre làng quê xa, vào đáp lá lác giá cúng. Nháng ngái làng cũng chá mái biát có vài món phá thông nhá thát luác và bá lòng chám mám tôm, dáa mán, chá náng, dái, món xào và đác biát là món óc thêm tiát canh chó đáa cay má đáu báa nháu. Theo các đái gia chó, thì món óc cáu vái muái tiêu vát chanh rát bùi và ngáy, ăn không thua gì món óc khá mà năm nào Tá Hy Thái Háu cáa nhà Thanh bên Tàu, trong báa tiác chiêu đãi các sá thán Tây pháng cá Bác Kinh. Còn món tiát canh chó muán làm, trác hát ngái ta cáo lông cá phía trái cá chó, dùng mát cáng đáu nhán, đâm ngay đáng mách, huyát chó theo cáng đác háng vào mát cái tô lán và đác pha chá nhá làm tiát canh heo, vát.

Theo thời gian, thời chỗ ngày nay đã chính thức gia nhập thức ăn của giới trẻ bên đũa với nhiều cái tên mà mọi quán đều có như ng món đũa biết như quán Ý, Nhật Tân, với mì và chân chó mì c h m và d i n n g. Riêng ch cũng thêm hai món chia và dùm, l i có l u, ragu và món x t vang chó, còn thời thì h p ch không l u c nh ngày x a, nên ăn ngon h n. Dân đã c u ph n g B c h u nh đ m i thành ph n, t i c liên hoan cũng chó, đãi Vi t k i u cũng chó, bên c nh đó là nh ng giang h h o hán, nh ng m nh phu, dân ch y mảnh và c Tây, Tàu, Hàn..

Tr c kia Hà Thành ch có 36 ph ph n g nh ng t năm 1986 v sau, khi phong trào ‘ Nai đòng quê ‘ n r theo s đ i m i c i trối kinh t xã nghĩa, thì Hà N i m c thêm Ph 37 Đ C u, mà ca dao m i đã truy n t ng :

‘ Ph 37 nhà sàn thời chó

N m ven đê thu c xã Nh t Tân

Ô tô xe máy r n r n

Kéo t i ăn u ng r m r m ngày đêm ‘

Ai c ng bi t xã Nh t Tân ngo i thành Hà N i là ch n bao đ i n i t i ng v ngh tr ng hoa, nh t là hoa đào vào m i đ xuân v . Nh ng ngh tr ng hoa sau này càng ngày càng l n b i, do đó ng i trong xã m i b ngh , ra l p quán bán thời chó trên con đê quai. Nh làm ăn kh m khá, nên t i đ u năm 1990 ch trong khu v c này đã có t i 70 quán ‘ nai đòng quê ‘.Theo các đ i gia đ c u, thì ph 37 n m trên đê m i ngày tiêu th vài ba trăm con chó, đ c cung c p t khu ch tr i chó, n m trong m t kho ng đ t tr ng bên này c u Long Biên. ở đây, chó không c n ph i nh t m c, nhì vàng, tam khoang, t đ m, mà b t c chó lo i nào, k c nh ng con cún, v n, v n.. đ u đ c các nhà hàng chi u c . Do h ng ngày ph i tiêu th quá nhi u chó, nên mu n tìm nh ng con m c đen tuy n v i b n cái huy n đ , không ph i là chuy n đ , trong lúc chó m c là đ nh t h ng, nên quán nào cũng dành mua dù giá cao. Ngoài ra t i khu ch Âm Ph , nguyên là m t nghĩa trang, g n Tòa Án, có bán thời chó làm s n nh ng không ngon b ng nh ng quán thời chó c a các cô gái làng Nh n, trong l ng ch Hàng Da. Theo dân đ c u sành ngh ngày nay, thì câu ‘ s ng trên đ i ăn m i ng đ i chó, ch t xu ng âm ph bi t có hay không ?’, đã không còn ch đ ng vì cái món xáo chân chó ninh nh , mà b t c b m nh u nào cũng đ u a thích.

Tháng 11-1993, Hà Nũ ra lũ nh giũ i tũ a các quán bán thũ t chó trên đũ, nên các chũ nhân bũ tiũ n thuê đũ t cỗ a làng hoa xã Nhũ t Tân. Tũ i đây các quán chó nhà sàn mũ c lên nhũ nũ m, kéo dài cỗ cây sũ vũ i nhũ ng biũ n quũ ng cáo treo đũ y trên mũ t đũ. Quán nào cũng có sân rũ ng đũ làm chũ đũ u xe hũ i và các loũ i xe gũ n máy, xe đũ p cỗ a khách. Quán nào cũng vũ y, dù rũ ng hay hũ p, khách đũ u ngũ i ăn trên chiũ u. Đũ i vũ i các cỗ, bà mũ c vãy đũ m hay các cỗ cao niên cỗ n yên tũ nh, trong quán cũng có mũ t phòng đũ c biũ t vũ i bàn ghũ dành cho hũ . Theo tũ p quán cỗ a làng chó, mũ i thang tũ mùng 1-10 âm lịch, mũ i ngũ i cỗ thũ t chó vì tin là ăn vào sũ bũ xũ i xũ u, nên thũ i gian đó, quán nào cũng ũ khách, tuy vũ n mũ cỗ a. Do nhu cỗ u thũ t hũ ng ngày, nên ngoài chũ trũ i và chũ âm phũ chuyên bán chó, ngũ i ta còn mua chó tũ n Hà Nam, Nam Đũ nh, Ninh Bình, Tam Đũ o, Vĩnh Phú, Viũ t Trì, Tuyên Quang.. Đũ i vũ i chó vùng cao, thũ t không ngon lũ m vì nuôi bũ ng sũ n. Thũ ng các công nhân làm trong quán thũ t chó ũ phũ 37, ngày nghĩ lũ i phũ i vắc thông lũ ng, rũ o các làng quê đũ thu mua chó, hay tìm tũ i lũ u cỗ a lái chó, trên quũ ng đũ Trũ n Nhũ t Duũ t, ũ đũ y chó loũ i nào cũng có tuũ theo tũ i tũ n.

Nhũ ng ngũ i đi mua chó thũ i nào cũng không thay đũ i cách bũ t chó, y chang các viên cỗ nh sát tũ i thành phũ , đi bũ t các con chó hoang chũ y rong phóng uũ và cỗ n bũ y ngũ i đi đũ ng. Có đũ u cỗ nh sát thì dùng mũ t chiũ c xích có thông lũ ng ũ đũ u, còn ngũ i mua chó hay kũ trũ m chó , thì sũ đũ ng mũ t chiũ c xích ũ ng tre thô sũ . Ngoài ra ngũ i ta còn dùng chó cái đũ mà nhũ bũ t nhũ ng con chó đũ c muũ n mua. Chính nhũ ng hàng quán bán thũ t chó là chũ tiêu thũ đũ c lũ c chó bũ bũ t trũ m. Phũ n vì rũ nhũ ng chó cỗ a bũ n bũ t trũ m đũ u là chó ngon, tũ thũ t thũ m nên ai cũng thích. Còn nhũ ng thũ t chó bán ũ chũ , phũ n lũ n là chó già, gũ y, bũ nh nên thũ t không béo lũ i kém thũ m ngon. Hũ u hũ t dân quê đũ t Bũ c đũ u thích ‘ cỗ u nhũ c ‘ nhũ m vũ i đũ , nên không mua đũ c thũ t ũ chũ , thì vài ba nhà lũ i hũ n hũ p, đũ hũ cỗ tây , tũ c là đánh đũ ng.

Xũ a nay nhũ c tũ i món mũ c tũ n, trong lúc ăn nhũ u, các đũ i gia hay kũ cho nhau nghe nhũ ng giai thoũ i chó, nhũ chuyũ n Lý Hũ ng Chũ ng, ngoũ i trũ ng Trung Hoa Dân Quũ c, sang Anh thăm Nũ Hoàng Victoria. Đũ p này ông đũ c mũ t mũ nh phũ tũ ng cho con chó Fox rũ t quý và đũ p. Ba năm sau, bà quý phái náy sang Bũ c Kinh , tũ i thăm Lý Hũ ng Chũ ng, nhân đũ p hũ i thăm con chó Fox cỗ a mình, thì đũ c Lý trũ lũ i là ngon lũ m, vì thũ t chó Fox cỗ a Anh, đem hũ m vũ i tảo Tàu, ý dĩ, thũ o quũ và hũ t sen.. thì trên đũ i này, còn món nào sánh bũ ng.

Mũ t ngũ i bán thũ t chó đũ o rao ‘ ai thũ t chó không ?’. Tũ c thì trong nhà có tiũ ng gũ i ‘ chó, chó lại đây ‘ Ngũ i bán thũ t chó hũ i lũ i ‘ ai chó đũ y ? ‘. Thũ i Pháp thuũ c có quan tri huyũ n nũ thũ ng bũ các quan lũ n ũ c hiũ p tũ c lũ m nên kiũ m đũ p trũ đũa. Mũ t hôm trong nhà có giũ , ông làm tiũ c mũ i hũ t các quan lũ n tham đũ . Trong lúc nhũ p tiũ c, quan tuũ n phũ nhân thũ y thức ăn món nào cũng ngon nên hũ i, đũ c quan huyũ n đũ ng đũ y trũ lũ i ‘ bũ m quan chó đũ y ‘ ông còn khoa tay chũ hũ t mũ i ngũ i tũ mĩm cao tũ i thũ p và nói ‘ tũ t cỗ đũ u là chó ‘. Các quan xanh mũ t nhũ ng dành cỗ m đũ u ăn cho hũ t bũ a tiũ c chó .

Có vào quán thịt chó, chính mắt chiêm ngäng nhäng đä cäa bang phái ‘Đä cäu’, ta mới tin ăn thịt chó là một nghề thuät, phäi là một tä thät thoäi mäi, phäi giä ý tä và läi phát biäu. Đó là cung cách mäm nhai tai nghe, đä có nhäng giây phút quên đäi, có nhä väy ăn mäi ngon, dù là ăn bäc. ‘Län búi bé mäm’, hiän làng Chôi là đäa phäng cung cäp sä län thät chó đã mä, thui và làm lòng cho häu hät các hàng quán thät chó ở Hà Nội. Täi Häi Đäng có nhiäu nhà chuyên nuôi chó bán cho các quán thät chó ở Häi Phòng, Hà Nội, Bắc Ninh, Thái Bình. Phä thät chó 37 Nhät Tân, hiän nay näi tiäng vä các món näm, ninh gäy và đùi, cũng nhä món sän và bäc mã. Ở đây còn näi tiäng vä món xào lẫn thät näc và säo đùi có cäng chä ra, xäng còn dính chút thät, thäm mùi đuä xanh và lớp mä cäa näc súp. Thịt chó Hàng Läc ngon nhät là món chó häp chäm mäm tôm. Täi Ô Quan Chäng, các quán thät chó chuyên món räa män bän läa, màu hä phäch, đäy nhäa, rän tan, đäm đà ăn vào cä, läi näm đä näm mùi vä. Các quán thät chó ở Bát Đàn và Häa Lò, chuyên món đäi chó, làm bäng mäy loại thät, mä chó, đuä xanh, đuäu phäng và tiät. Ăn miäng đäi chó ở đây, khách có cäm täng nhä mình đang ăn món chiên, luäc räi näng. Tät cä cũng do bàn tay khéo cäa ngäi bäp lúc cho đäi đäo qua mä chó thät nhanh, räi luäc cuäi cùng läi đäo qua mä, đä nó gän giäng nhä đäi näng. Täi các chä Âm Phä, chä Bäi và gäm cäu cäa Đông, näi tiäng vä thät luäc và thät chó gói ăn liän, trong đó có đä thät, đäi, rau húng, riäng, muäi tiêu. Tóm läi đi ăn thät chó, dù ở väng quäc nào chẳng näa, vän không qua chä đích là món ngon, đäa đäm và ngäi chä quán.

Tä träc täi nay, theo truyän thäng món ‘nai đong quê’ cäa ta có bäy món là räa män, säo, luäc, đäi, chä, näm và tiät canh. Hiän nay theo nhu cäu ăn uäng cäa các đäi gia, nhà hàng đã đäa vào 7 món cä bän trên đä chä thêm các món giò chó, läu, súp .. không ai ăn thät chó mät mình bao giờ.

Ở ngoài ăn sao cũng đäc nhäng vä nhà, đäc biät trong nhäng ngày Tät, dù là ngäi ở Bắc Trung hay Nam säng täi Sài Gòn, không bao giờ có chuyän ăn thät chó vui Tät. Mà chä thäy bánh chäng, chä läa, chä quä, giò thä. Ngoài ra đä có häi häng cäa Bắc Hà, nhiäu nhà làm món thät đông chân giò hay thät gà näu đóng. Bên cạnh đó, còn có món giä cäy làm bäng giò heo cäo ở chä đem thui, chät khúc näu väi riäng và mä.

Cám ỏn Sài Gòn đã cho ta nhäng ngày säng lang bät cäa kiäp lính, nhä đó mới có đäp häng đä nhäng häng vä cuä ba miän đät näc, trong đó có nhäng bäa tiäc thät chó näp thang, giä nhä läi vän còn thäm.